

GOA

Gjeldsoffer-Alliansen

Gjeldsoffer-Alliansens høringsuttalelse til
Justisdepartementet

om:

Endringer i inkassoforskriften
Reduksjon av inkassosatser

GOA
Kontaktinformasjon: Bengt Scheldt
Tlf: 22 20 64 10
Epost: goa@gjeld.org

Gjeldsoffer-Alliansen støtter fullt ut departementets forslag om:

- Generell reduksjon av inkassosatser og sammenslåing av kravsgupper
- Forlenget tidsfrist før tungt salær kan kreves

I tillegg mener Gjeldsoffer-Alliansen at departementet må:

- Foreslå deling av kostnadene mellom kreditor og skyldner
- Foreslå fjerning av det lette salæret
- Det gjenblivende salær settes vesentlig ned, adskillig mer enn forslaget. Se på systemet i Sverige
- Bidra aktivt til fattigdomsbekjempelsen. Finanskrisen har utviklet seg videre negativt i den korte tiden som er gått siden høringsnotatet ble sendt ut i desember. Vår nåværende verdensrekord i inkassosalær vil forsterke krisen for dem som uforskyldt vil bli arbeidsledige.

Målet for inkasso må være:

At skyldner gjør opp sine forpliktelser, ikke å sparke beina unna skyldner, slik at det blir umulig å få gjort opp!

Det fremgår av høringsnotatet at formålet med endringsforslaget er å styrke «den økonomiske stillinga til personer med gjeldsproblem».

De motstridene interesser her vil være skyldner og inkassoselskap. I lang tid nå har det vært god business å drive inkassoselskap.

Spørsmålet blir om denne forretningsdriften skal få fortsette på bekostning av skyldners manglende betalingsevne. Mange skyldnere går fra å ha et godt forhold til kredittgiver, til å betrakte dem som fiender de ønsker å ha minst mulig med å gjøre. Forholdet til inkassosalær og galopperende renter som følge av manglende betalingsevne, gjør at skyldneren tar fullstendig avstand og ikke klarer å forholde seg til situasjonen på en rasjonell måte. Denne reaksjonen fører til at mange opparbeider et unaturlig forhold til kredittgiver. Christian Poppe (forsker på SIFO) beskriver denne utvikling hos skyldnere i sin doktoravhandling «Inn i gjeldshengemyra».

I dag har Norge alternativer til tradisjonell inkasso. Kreditorer kan sende sine krav direkte til namsmannen for lønnstrekk. Det skal legges ved et enkelt skjema som kreditor kan hente på internett. Dersom det ikke er noe å trekke, bør det heller ikke påløpe inkassosalær og gebyr til Forliksrådet. Den eneste kostnad som bør være aktuell er namsmannens rettsgebyr på NOK 1 591.

Høringsuttalelse vedrørende reduksjon av inkassosatser

Inkassosatsen knyttet til konsumprisindeksen

Hvorfor MÅ inkassosatsen knyttes til konsumprisindeksen? Dersom inkassosalæret hadde vært en flat sats, slik som i Sverige, ville ikke en indeksøkning utgjort så mye. Derimot vil selv en liten indeksøkning med dagens "trappesatser" og multiplikator utgjøre en formidabel økning dersom kravet er av noe størrelse.

Lett og tungt salær

Gjeldsoffer-Alliansen etterlyser en god begrunnelse for å opprettholde dagens ordning med to-trinns salærene! Begrunnelsen for dagens ordning er tydeligvis at skyldner skal gis en mulighet til å slippe unna med et lite salær ved den første henvendelsen fra inkassobransjen. En fin tanke fra lovgivernes side.

GOA har imidlertid fått en mengde meldinger om at krav med lett salær, påført dato 12 dager tilbake, mottas av skyldner en til to dager før fristen utløper, i en konvolutt som er ikke poststemplet. Det blir dermed vanskelig å dokumentere at skyldner virkelig har fått den 14 dagers frist som loven krever. Vi tillater oss å spørre om dette er blitt en finurlig mulighet for inkassobransjen til raskt å kunne kreve tungt salær?

Dette er bakgrunnen for at GOA foreslår at det lette salæret fjernes, og at det tunge salæret settes vesentlig ned.

4.2 Påstander på side 10:

..kostnadene ved å drive inn store krav ofte vil være høyere enn kostnadene ved å drive inn små krav...

GOA kan vanskelig se at dette utsagnet holder vann. I dagens dataverden utgjør det like mange tastetrykk å kreve inn et lite krav som et stort krav.

Samtidig bør regelverket ta høyde for at inndringen av store krav kan være mer ressurskrevende enn inndring av små krav.

GOA har samme innvending som ovenfor. Arbeidsmengden kan telles i antall tastetrykk.

Sammenslåing av kravgrupper

GOA støtter forslaget om å redusere maksimalsatsene og å slå sammen kravgrupper. For det første har det så langt vært u hensiktsmessig mange kravgrupper. Videre er satsene så høye at de kan velte betalingsevnen til skyldner. Det er ikke normen at skyldnere har bare ett krav som går til inkasso og blir påført ett salær. De mennesker som oppsøker GOA har som regel flere krav som går til inkasso. Totalbeløpet blir for stort å hanskkes med for den enkelte.

En merkelig påstand fra departementet:

Skal maksimalsatsene fylle sin preventive og reparative funksjon, kan ikke maksimalsatsene fastsettes uten hensyn til størrelsen på kravene.

For arbeidsledige mennesker har dagens ordning ingen preventiv eller reparativ funksjon!

Etter GOAs mening er inkassosatsene alt for høye, og bør settes vesentlig ned.

Preventive og reparative funksjoner kan kanskje fungere som virkemiddel mot skyldnere som ikke har betalingsvilje. Normen er imidlertid at skyldnere som ikke betaler, først og fremst mangler betalingssevne. Da er hensikten med den preventive effekt borte, skyldneren kan miste motet og til slutt klarer han ikke å betale noen krav.

4.3 Det er i utgangspunktet rimelig at sakskostnadsansvaret øker i takt med at inkassoprosessen skrider frem. Dette kan gi skyldner et ekstra insitament til å betale ...

I utgangspunktet er GOA mot å operere med to satser på salær i det hele tatt. Dersom skyldner ikke har penger vil uansett trusselen om tungt salær neppe være et « ekstra insitament til å betale».

Derimot har det mye for seg å vente ca en måned fra betalingsoppfordring til tungt salær blir påført. Dette har sammenheng med at det er større sjanse for at skyldner vil kunne gjøre opp for seg på en måned ved å for eksempel å ta av to månedslønninger for å betale inkassogjelden. Den muligheten er dårligere slik systemet er i dag.

5.1 Regelen i inkassoloven bygger på en erstatningsrettslig tankegang: Den som påfører noen et tap, bør selv dekke tapet.

Spørsmålet blir: Er det alltid skyldner som påfører långiverne et tap? GOA vil med styrke hevde at i mange tilfeller er det omvendt! Aggressiv markedsføring og dårlig kredittvurdering av långiverne er fakta som bidrar til at skyldner kan bli ute av stand til å betale tilbake sin gjeld. Etter GOAs mening bør også långiver bære risikoen for økonomisk tap. Utenrettslige så vel som rettslige kostnader bør i det minste deles på av de involverte.

Bare «nødvendige kostnader» jfr inkassoloven § 17, skal dekkes ved utenrettslig innkreving. I alt for stor grad tar ikke kreditor stilling til om det er nødvendig å sende kravet til inkasso. Kravet ekspederes raskt over til inkasso, også i de tilfeller der skyldner tar kontakt og forsøker å forhandle. I en del tilfeller tar skyldner kontakt med kreditor for å gi denne innblikk i sin økonomiske situasjonen, og begynner å betale kreditorene etter evne uten å forfordle noen, jfr dekningsloven § 2 -7, fjerde ledd. Selv i slike tilfeller sender kreditorene kravet likevel til inkassator. Resultatet er svært fordyrende for skyldner. I slike tilfeller hevder GOA at inkassosalær i seg selv er unødvendige kostnader, og har fått medhold i dette i flere forliksråd. Skyldner kan ikke betale mer enn etter evne uansett hvor mye han har opprinnelig avtale om å betale, og uansett om beløpet går til inkassator eller opprinnelig kreditor.

5.2 side 14: Departementet vil dessuten peke på at også en inkasstors inkasso kan bli hardere dersom satsene for skyldnerens erstatningsplikt settes lavt.

Side 15: Nok en skremselspropaganda fra departementet: ...egeninkasso. Slik inkasso kan ofte bli hard – ja enkelte ganger hensynsløs overfor skyldneren.

Sitatene stammer fra Ot.prp. nr. 2 (1987-88). Det er 21 år siden.

I dag vil GOA hevde at slike uttalelser er det rene nonsens, fordringshaver kan sende kravet direkte til namsmannen, etter lovendringen om uimotsagte krav. Dette er en raskere og billigere ordning for begge parter.

GOA vil også peke på en av største aktørene i markedet som driver egeninkasso, nemlig GE Money Bank. Ingen kan vel påstå at dette firmaet har opptrådt i strid med god inkassoskikk?

Side 14 ... å la «de uskyldige lide for de skyldige»

GOA reagerer meget sterkt på at departementet fortsatt bruker slike middelalderske formuleringer. Det kan umulig ha gått departementet hus forbi at ved forrige krise på 90-tallet ble 250.000 mennesker arbeidsledige. Hva ledigheten i tiden fremover vil føre til, kan bare tiden vise. GOA er imidlertid helt overbevist om at uforskyldte arbeidsledige vil ha seg frabedt å bli fremstilt som «de skyldige».

... medføre at fordringshaveren ser sin medkontrahent nøyer an før han gir kreditt.

Det kan se ut som om departementet fremstiller dette som noe negativt. GOA vil tvert imot hevde at nettopp det faktum at kreditor utfører en riktig og viktig kredittvurdering, bør være et selvsagt mål. Dagens cowboymarked må bremses.

Departementet henviser til et EU-direktiv. GOA vil få minne om at dette direktivet bare gjelder i handelsforhold og derfor ikke representerer noen skranke i forbrukerforhold.

Side 19 Departementet peker på at lavere inkassosatser kan medføre konkurser og oppsigelser i inkassobransjen. Mot dette kan det hevdes at en på denne måten kan frigjøre ressurser til annet samfunnsnyttig arbeid.

En fornuftig formulering. Denne bransjens inntjening har litt for lenge vært tuftet på andre menneskers lidelser. I tillegg vil GOA hevde at inkassobransjen i dag ikke lenger har livets rett. Etter lovendringen i 2006 (uimotsagte krav) har bransjen på mange måter utspilt sin rolle, de har regelrett gått ut på dato. Bransjen fremstår i dag som et forsinkende og fordyrende element.

Man bør ikke kjenne seg bundet av tradisjonen dersom en er overbevist om at andre løsninger er mer formålstjenelige

Frem til 1987 var nok den alminnelige rettsoppfatning at den som påførte noen et økonomisk tap, måtte bøte for dette. Dette synet var fortsatt utbredt da inkassoloven med forskrifter var til behandling i departement og Storting 1987-88. I denne perioden hadde heller ikke kredittkortene gjort sitt inntog i den grad vi ser det i dag.

Christian Poppes (SIFO) beskriver kredittkortene i sin doktoravhandling: «*Overalt hvor disse kortene er blitt innført, har de medført sosiale problemer.*»

Det var vel ingen som 1987 kunne forutse den massearbeidsledighet som skulle komme. Denne tragedien, og ikke minst den usikkerhet som dagens finanskriser har medført, gjør at vi må begynne å spørre også etter **årsaken** til at noen ikke blir i stand til å gjøre opp sine forpliktelser. Det blir litt for enkelt bare å peke på at de har misligholdt.

GOA vil avslutningsvis få luftte følgende saker:

Innfør reelle sanksjonsmuligheter mot inkassobyråenes overtramp

I et litt annet perspektiv bør departementet snarest mulig starte arbeidet frem mot en endring av inkassoloven. I dag har tilsynsmyndighetene svært få sanksjonsmidler mot inkassobyråer som blir tatt i grove og gjentagne overtramp. Det eneste virkemiddel Kredittilsynet har, er å inndra bevillingen til byrået. (Inkassoloven § 25) Dette er et sterkt virkemiddel Kredittilsynet svært sjelden tar i bruk. Inndragningssaken mot Intrum Justitia i 2008 viste med all ønsket tydelighet at også klageinstansen Justisdepartementet vek tilbake for å stadfeste en slik inndragning. Her må det inn i loven sanksjoner på et lavere nivå, økonomiske sanksjoner slik som Forbrukerombudet har i sin verktøykasse.

I saken mot Intrum Justitia kom det også frem at samme dag som inndragningen ble offentliggjort, ble det registrert en nytt firma med nesten likelydende navn. Det nye selskapet hadde samme eiere, styre, daglig leder, faktisk leder m.m. som det selskapet hadde mistet bevillingen!

Hvilken avskrekkende virkning har egentlig en lov, når de samme personer som blir tatt med buksene nede, umiddelbart kan starte nye firmaer med samme formål?

Samrøre finansieringsinstitusjoner/inkassobyråer

Det kan se ut som om Norge i en periode har hatt en oppblomstring av utenlandskeide finansieringsinstitusjoner. GOA har også registrert at en del av disse nye finansieringsinstitusjonene også etablerer seg med egne inkassobyråer. Kan årsaken til dette være at de ikke er fornøyd bare med de høye rentene på kredittkort/forbruksgjeld, men også vil ha sin del av kaken i form av inkassosalær? Ofte har utlåner selv bidratt til skyldners problemer ved mangelfull vurdering av låntagers betalingssevne. (Frarådningssplikten i Finansavtaleloven og Kredittkjøpsloven.) Departementet bør derfor undersøke hvor mange inkassobyråer som eies av finansinstitusjoner.

Rettsgebyr ved utleggsforretninger

Som et ledd i fattigdomsbekjempelsen bør myndighetene også se nærmere på rettsgebyret ved utleggsforretninger. Det er blitt påstått at gebyret i dag er på selvkostnivå. Dette kan være en riktig forklaring. Imidlertid har GOA blitt kontaktet av mange namsmenn som uttrykker frustrasjon over at begjæring om utlegg fremdeles må innleveres skriftlig, og med underskrift. Namsmennene får derved en del arbeid med å legge disse dokumentene inn i sitt datasystem.

GOA er orientert om at det arbeides med såkalt elektronisk ID. Når dette er på plass, bør det åpne for en adskillig raskere saksbehandling i utleggssaker. Da bør det også medføre et lavere rettsgebyr.